

บทความวิจัย (ม.ค. – มิ.ย. 57)

การศึกษาความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาโยธา เขต 2

ฐณภัทร์ วรโยธา, โรงเรียนเทพสถิตวิทยาลัย, โยธา 35120, email : worrayotha@gmail.com
เฉลิมศักดิ์ สุภาพล, มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น อุบลราชธานี 34000, email : cha_psm@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารโรงเรียน โดยประชากร คือ ผู้บริหารโรงเรียน 205 คน และครู 1,689 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาโยธา เขต 2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และครู ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย ได้กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารโรงเรียน 134 คน และครู 313 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าที ค่าเอฟ และทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ ผลการวิจัย พบว่าค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารโรงเรียน ด้านรวม อยู่ในระดับมาก (4.17) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกคือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ (4.28) มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือด้านการพัฒนาตนเอง (4.24) และด้านการจัดระบบงาน (4.16) ตามลำดับ ส่วนประเด็นข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการบริหารจัดการ (4.09) (2) การเปรียบเทียบระดับความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตาม ตำแหน่ง พบว่า ความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในระดับมากกว่าความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของครู และแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .05$) การเปรียบเทียบระดับความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตาม ประสบการณ์ในการทำงานของผู้บริหารโรงเรียน พบว่า ความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด และไม่แตกต่างกัน การเปรียบเทียบระดับความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตาม ประสบการณ์ในการทำงานของครู พบว่า ความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูอยู่ในระดับมาก และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .05$) การเปรียบเทียบระดับความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตาม ขนาดโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนและครู พบว่า ความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในระดับมากและไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: ความเป็นมืออาชีพผู้บริหารโรงเรียน, ประสบการณ์การทำงาน,

Received October 10,2013; Accepted December 20,2013

A STUDY OF AN ADMINISTRATIVE PERFORMANCE AS A PROFESSION, YASOTHON EDUCATIONAL SERVICE OFFICE AREA, 2

Thayapart Worrayotha, Thapsatid Vittayalai School ,Yasothon 35120, email : worrayotha@gmail.com
Chalerm Sak Supapon; The Eastern University of Management and Technology, Ubon Ratchani 34000,
email: cha_psm@hotmail.com

Abstract

This research aimed to study the administrative performance as a profession, to compare the opinions of the samples who were different in positions, experiences, and working in different sizes of school. There were 447 samples by random sampling using 5 likert scale questionnaires. The statistics using to analyze data were percentage, mean, standard deviation, t-test, and F-test. The samples viewed the said title as a whole at a high level. Ordering from the high to the low rate of viewpoints were morality, self-evaluation, and work-management system consecutively. The question that was least viewed was management area. The administrators viewed the said title higher than the teachers which were significantly different. ($P < .05$) The administrators and teachers who were different in experiences viewed the said title at a high level and not significantly different. The teachers viewed the said title significantly different. ($P < .05$) The samples who worked in different sizes of school viewed the said title at a high level and significantly different. ($P < .05$)

Keywords : administrative performance as a profession, experiences

คำขอบคุณ: ได้รับการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น

บทนำ

การปฏิรูปการศึกษาเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่าย ทั้งภาครัฐและเอกชน ตั้งแต่หน่วยงานที่กำหนดนโยบาย กำกับ ติดตาม ควบคุมคุณภาพ จนถึงระดับปฏิบัติ คือ สถานศึกษา ซึ่งสถานศึกษาเป็นหน่วยงานหลักและหน่วยปฏิบัติที่ใกล้ชิดกับผู้เรียน (ธีระ รุญเจริญ และวาสนา ศรีไพโรจน์, 2554, น. 8) ในการปฏิรูปการศึกษาตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553 มาตรา 6 และมาตรา 7 ซึ่งได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการศึกษานับการพัฒนาค้นคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา มีคุณธรรม

จริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างมีความสุข มีกระบวนการเรียนรู้ทักษะที่จะรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการอ่าน การเรียนรู้รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง เรียนรู้ตามความถนัดหรือความสนใจของตนเอง (วิเศษ ภูมิวิชัย, 2552, น. 3-4) สถานศึกษาจึงต้องมีการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพและบังเกิดประสิทธิผล มีศักยภาพรองรับการกระจายอำนาจ การบริหารและการจัดการศึกษาได้อย่างแท้จริงทั้งด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ งานบุคคล และการบริหารทั่วไป โดยการบูรณาการบริหารกับองค์ประกอบต่างๆ ที่ส่งผลต่อการบริหารงานได้อย่างเหมาะสม ซึ่งถือว่าเป็นงานหลักที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีการบริหารและการจัดการอย่างเป็นรูปแบบ มีวิธีการจัดการเกี่ยวกับองค์ความรู้ มวลประสบการณ์ กิจกรรม และวิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อให้ประชาชนได้เข้ามารับบริการทางการศึกษาได้อย่างทั่วถึง และพึงพอใจในการให้บริการ

การนำองค์ประกอบต่างๆ ที่สำคัญมาใช้ในการบริหารจัดการศึกษา มีการปฏิรูปการเรียนรู้ ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจหลักในการปฏิรูปการศึกษา มีเป้าหมายสำคัญคือ การพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ มีคุณธรรม มีกระบวนการเรียนรู้และความสามารถในการนำความรู้จากการศึกษามาประยุกต์ใช้ให้เกิดความสัมพันธ์กันเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือเป็นคนดี เป็นคนเก่ง และเป็นคนมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2546, น. 15-16) แต่การที่ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมายได้ ผู้เรียนจะต้องปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้ ครูจะต้องปรับเปลี่ยนวิธีการสอน ผู้บริหารโรงเรียน จะต้องนำสื่อนวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ ในการเรียนการสอนในโรงเรียน และครูจำเป็นต้องจัดกระบวนการเรียนรู้ เนื้อหา สาระ ให้สอดคล้องและให้ผู้เรียนมีความสนใจ โดยบูรณาการผสมผสานทุกองค์ประกอบของการบริหาร เพื่อสนองความต้องการของผู้เรียน ได้พัฒนาตามศักยภาพ อันจะนำความสำเร็จในการบริหารโดยรวมของสถานศึกษาแต่อย่างไรก็ตามแม้ว่าการปฏิรูปการศึกษาของไทย ดำเนินมาหลายปีก็ยังมีปัญหาเรื่องคุณภาพทางการศึกษาที่ต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไข

ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษารอบสอง จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา หรือ สมศ. (กลุ่มพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552, น. 1-10) พบว่าจำนวนสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่ผ่านเกณฑ์รับรองมาตรฐาน 4,346 แห่ง จากจำนวน 20,534 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 21.16 ซึ่งองค์ประกอบที่สำคัญส่วนใหญ่ยังเป็นเพราะ เด็กขาดนิสัยใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ ในขณะที่ผลการประเมินในรอบแรก พบว่า สถานศึกษาไม่ผ่านเกณฑ์รับรองจำนวนมากกว่า 2 หมื่นแห่งเพราะเด็กขาดการใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ และครูขาดทักษะการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหารสถานศึกษา ขาดภาวะผู้นำทางวิชาการ จากปัญหาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการบริหารและการจัดการศึกษายังไม่ประสบความสำเร็จ เป็นผลจากการที่ผู้บริหารไม่ได้นำเอาองค์ประกอบต่างๆ มาบูรณาการ และขาดความเป็นมืออาชีพในการบริหาร ดังนั้นผู้บริหารจึงเป็นบุคคลสำคัญในการนำการเปลี่ยนแปลงให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายการศึกษาประกอบกับในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 หมวดที่ 7 มาตรา 53 ได้กำหนดให้ผู้บริหารการศึกษา ต้องมีใบประกอบวิชาชีพ ตามที่กฎหมายกำหนดเพื่อรองรับการบริหารเป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการที่ ธีระ รุญเจริญ (2547, น. 34) ได้กล่าวว่า “การบริหารกิจการใดที่เกี่ยวกับสาธารณประโยชน์ใน

ยุคโลกาภิวัตน์จึงมีความจำเป็นต้องอาศัย ผู้บริหารมืออาชีพ จึงจะดำเนินธุรกิจต่างๆ ดำเนินไปด้วยดี และบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ผู้บริหารองค์กรเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อการนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จ การบริหารกิจการทุกกิจการไม่ว่าจะมีขนาดเล็ก หรือใหญ่ล้วนแต่ต้องอาศัยผู้บริหารมืออาชีพ นั่นหมายความว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ จึงจะสามารถเป็นผู้นำการปฏิรูปที่มีประสิทธิภาพ

คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพ คือ นักบริหารที่มีความรู้ ความเข้าใจในสาระของงานอย่างแท้จริง สามารถบริหารงานได้ประสบความสำเร็จ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ได้มาตรฐานและเป็นที่ยอมรับ ทั้งด้านการบริหารและด้านคุณธรรม จริยธรรมด้วย ดังนั้นคุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพนั้นต้องเป็นผู้ที่ทำหน้าที่เป็นผู้บริหารงาน กิจกรรมต่างๆ ให้สำเร็จ โดยอาศัยความรู้ความสามารถของตนเองและความร่วมมือของผู้อื่น ลักษณะเด่นของผู้บริหารมืออาชีพคือมีความรอบรู้ทันต่อเหตุการณ์ มีการตัดสินใจที่ดี รวดเร็ว แม่นยำและถูกต้อง สามารถจับประเด็นได้รวดเร็ว ออกความเห็นได้ทันการณ์ สามารถเลือกใช้คนได้เหมาะสมกับงาน ยอมรับการเปลี่ยนแปลงพร้อมทำงาน มีระเบียบ ละเอียดรอบคอบ เคร่งครัดเรื่องเวลา ซื่อสัตย์มีคุณธรรม ยึดมั่นในจรรยาวิชาชีพ เชื่อมั่นในตนเอง มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สามารถประสานงานได้เยี่ยม (เทียน ท้องแก้ว, 2549, น. 5)

จากการวิจัยของ ชูติมา เหล็กคำ (2548, น. 118) พบว่า ความเป็นผู้บริหารมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลกตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเปรียบเทียบความเป็นผู้บริหารมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก จำแนกตามประเภทของโรงเรียน พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ รุ่ง แก้วแดง (2547, น. 6) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับนักการบริหารการศึกษาไทยว่า “ส่วนมากเป็นนักบริหารโดยไม่ใช้ทฤษฎี ไม่มีการเชื่อมโยงทฤษฎีกับชีวิตการทำงาน และขาดการฝึกฝนอย่างเพียงพอ รวมถึงด้านจรรยาบรรณทำให้เกิดการบริหารแบบมั่วแมนเนจเจอร์ ทั้งที่การศึกษาเป็นเรื่องสำคัญและที่สำคัญผู้บริหารการศึกษาจะต้องเป็นมืออาชีพด้วย” แต่เมื่อตั้งคำถามว่า “ผู้บริหารสถานศึกษาอาชีพมีลักษณะใด” “มีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลถึงการเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา” คำถามเหล่านี้มีผู้ศึกษาค้นคว้าวิจัยความเป็นผู้บริหารมืออาชีพ อนุชา ก้อนพวง (2550, น. 45) ได้วิจัยการพัฒนารูปแบบความ สัมพันธ์เชิงสาเหตุของความเป็นผู้บริหารมืออาชีพในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานผลการวิจัยพบว่ารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความเป็นผู้บริหารมืออาชีพในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ดี โดยปัจจัยในรูปแบบสามารถอธิบายความแปรปรวนของความเป็นผู้บริหารมืออาชีพได้ร้อยละ 93 โดยที่ภูมิหลังของผู้บริหารสถานศึกษา พฤติกรรมนำการสนับสนุนภายในสถานศึกษา และบรรยากาศของสถานศึกษามีอิทธิพลทางตรงต่อความเป็นผู้บริหารมืออาชีพ ขณะเดียวกันแรงจูงใจคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา และพฤติกรรมนำ ส่งอิทธิพลทางตรงต่อการสนับสนุนภายในสถานศึกษาและบรรยากาศของสถานศึกษา ส่วนภูมิหลังของผู้บริหารสถานศึกษา และคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา และแรงจูงใจส่งอิทธิพลทางอ้อมต่อการสนับสนุนภายในสถานศึกษาและบรรยากาศของสถานศึกษาในขณะที่การสนับสนุนภายในสถานศึกษาส่งอิทธิพลทาง ตรงเชิง ผกผันต่อพฤติกรรมการนำ และสภาพแวดล้อมภายนอกส่งอิทธิพลทางตรงต่อการสนับสนุนภายในสถานศึกษา

ความเป็นผู้บริหารมืออาชีพ หมายถึง คุณลักษณะและสภาพการณ์ที่แสดงถึงความเชี่ยวชาญของผู้บริหาร

สถานศึกษาในการบริหารงานทั้งระบบของสถานศึกษาจนบังเกิดประสิทธิผลสูงสุด 6 ด้าน คือ รุ่ง แก้วแดง (2547, น. 1-2 ; อนุชา ก้อนพ่วง, 2550, น. 39 ; และ Hoy & Miskel, 1991, p. 288)

1. ด้านวิชาการ หมายถึง สิ่งที่แสดงว่าเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนารูปแบบกระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาครูตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน รวมถึงการประเมินผลเพื่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน (ก่อ สวัสดิพิบูลย์, 2535, น. 83 และปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2544, น. 59)

2. ด้านการจัดระบบงาน หมายถึง สิ่งที่แสดงว่าเป็นผู้พัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้การจัดระบบสารสนเทศ และการสื่อสาร การจัดระบบเครือข่ายการประกันคุณภาพการศึกษา และการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมทั้งระบบ (ปาริฉัตร สังขอนันท์, 2548, น. 1 และวิเศษศักดิ์ โคตรอาษา, 2542 น. 34)

3. ด้านการบริหารจัดการ หมายถึง สิ่งที่แสดงว่าเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการเกี่ยวกับการวางแผนกลยุทธ์ การบริหารแบบมีส่วนร่วม เทคนิคการบริหารจัดการแนวใหม่ การบริหารความขัดแย้ง การบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและผู้นำการเปลี่ยนแปลง (ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ, 2545, น. 43) เสนาะ ดิยาวี, 2544 น. 1-3 ; และวีระศักดิ์ จินารัตน์, 2556, น. 1 -10)

4. ด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ หมายถึง ความเป็นผู้ประพฤติดี มีธรรมประจำใจ ใช้หลักธรรมในการบริหาร มีความยุติธรรม มีเหตุผลและวางตัวเป็นกลางอย่างสม่ำเสมอ ซื่อสัตย์สุจริตต่อตนเอง ต่อหน่วยงานและผู้อื่น มีความเสียสละเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมและผู้อื่น (ธีรรัตน์ กิจจารักษ์, 2542, น. 4 และ มาศรี จันทรรัตน์, 2540 น. 14, และลำดวน เกษตรสุนทร, 2536, น. 12)

5. ด้านสังคมและชุมชน หมายถึง สิ่งที่แสดงว่าเป็นผู้ที่มีความสามารถในการบริหารจัดการโรงเรียนเพื่อชุมชนและสังคม ตลอดจนการบริหารในบริบทที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงในทิศทางของสังคม (ธรรมบุญ เฟื่องทอง, น. 2549 น. 43 ; และสายทรัพย์ จ้าวทอง และสกุลรัตน์ กุมพาศ, 2554, น. 74 – 79)

6. ด้านการพัฒนาตนเอง หมายถึง สิ่งที่แสดงว่าผู้บริหารมีการพัฒนาตนเองในด้านต่างๆ เพื่อเป็นผู้บริหารมืออาชีพ (ธีระ รุญเจริญ 2546 น. 11 ; สมหวัง พิชัยนุวัฒน์และคณะ, 2543 น. 47-50 ; กิตติภักข์ กนกธาดาสกุล, 2546 ; และถวัลย์ หงส์ไทย, 2546)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูเกี่ยวกับความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารโรงเรียน
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูเกี่ยวกับความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารโรงเรียน
3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูเกี่ยวกับความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการทำงานและขนาดโรงเรียนต่างกัน

วิธีวิจัย

ประชากร คือ ผู้บริหารโรงเรียน 205 คน และครู 1,689 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม

ศึกษายโสธร เขต 2 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2, 2555 น. 1) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ผู้บริหารโรงเรียน และครู การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีเปิดตารางเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 606 – 610) และการเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (กัลยา วาณิชยบัญชา, 2551 น. 8) ได้กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 134 คน และครูจำนวน 313 คน การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแจกแบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .98 แก่กลุ่มตัวอย่าง 447 คน วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และครู เกี่ยวกับความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารโรงเรียน โดยใช้สถิติพรรณนา (ธีรวุฒิ เอกะกุล, น. 103) เปรียบเทียบความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารโรงเรียน โดยใช้ t-test Independent แล F-test จำแนกตามตำแหน่งประสบการณ์ของผู้บริหาร ประสบการณ์ของครู และขนาดของโรงเรียน และทำการทดสอบเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

1. จากวัตถุประสงค์ ข้อ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีตำแหน่ง ผู้บริหารโรงเรียน ร้อยละและจำนวน 30.0 (134) ประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 20 ปี ร้อยละ 14.5 (65) และอยู่โรงเรียนขนาดกลาง 55.2 (74) และมีตำแหน่งครู ร้อยละ 70.0 (313) ประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 20 ปี ร้อยละ 40.7 (182) และอยู่โรงเรียนขนาดกลาง 74.8 (234) และ ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารโรงเรียน พบว่าอยู่ในระดับมาก (4.17) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกคือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ (4.28) มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือด้านการพัฒนาดตนเอง (4.24) และด้านการจัดระบบงาน (4.16) ตามลำดับ ส่วนประเด็นข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการบริหารจัดการ (4.09)

2. จากวัตถุประสงค์ ข้อ 2 พบว่า ความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในระดับมากกว่าความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของครู และผู้บริหารและครูที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .05$)

3. จากวัตถุประสงค์ ข้อ 3 พบว่า ความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด และผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาประสบการณ์ในการทำงานของครูพบว่า ความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูอยู่ในระดับมาก และครูที่ประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .05$) ยกเว้นด้านการพัฒนาดตนเองที่ไม่แตกต่างกัน เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้วิจัยจึงเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ และได้พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงาน น้อยกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นในด้านรวมแตกต่างจากครูที่มีประสบการณ์การทำงาน 10-20 ปี และมากกว่า 20 ปี ครูที่มี

ประสบการณ์การทำงาน น้อยกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นในด้านวิชาการแตกต่างจากครูที่มีประสบการณ์การทำงาน 10-20 ปี และมากกว่า 20 ปี ครูที่มีประสบการณ์การทำงาน น้อยกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นในด้านการจัดระบบงานแตกต่างจากครูที่มีประสบการณ์การทำงาน 10-20 ปี และมากกว่า 20 ปี ครูที่มีประสบการณ์การทำงาน น้อยกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นในด้านการบริหารจัดการแตกต่างจากครูที่มีประสบการณ์การทำงาน 10-20 ปี และมากกว่า 20 ปี ครูที่มีประสบการณ์การทำงาน น้อยกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นในด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพแตกต่างจากครูที่มีประสบการณ์การทำงาน 10-20 ปี และมากกว่า 20 ปี และครูที่มีประสบการณ์การทำงาน 10-20 ปี มีความคิดเห็นในด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพแตกต่างจากครูที่มีประสบการณ์มากกว่า 20 ปี และครูที่มีประสบการณ์การทำงาน น้อยกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นในด้านด้านสังคมและชุมชนแตกต่างจากครูที่มีประสบการณ์การทำงาน 10-20 ปี และครูที่มีประสบการณ์การทำงาน 10-20 ปี มีความคิดเห็นในด้านสังคมและชุมชนแตกต่างจากครูที่มีประสบการณ์มากกว่า 20 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .05$) เมื่อพิจารณาขนาดโรงเรียนของผู้บริหารและครู พบว่า ความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอยู่ในระดับมาก และผู้บริหารและครูที่ขนาดของโรงเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารโรงเรียนไม่แตกต่างกัน

จากผลการวิจัยพบว่า ด้านวิชาการ และด้านการบริหารจัดการมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ซึ่งผู้วิจัยได้แยกประเด็นอภิปรายผล ดังนี้

1. ความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ที่น้อยที่สุดในด้านวิชาการ คือ ใช้ความรู้และทักษะในการนิเทศการศึกษา ซึ่งงานวิชาการเป็นงานหลักของการบริหารโรงเรียน ไม่ว่าโรงเรียนจะเป็นประเภทใด มาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการเนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ แบบเรียน งานการเรียนการสอน งานสื่อการเรียนการสอน งานวัดผลและประเมินผล งานห้องสมุด งานนิเทศการศึกษา งานวางแผนการศึกษา และงานประชุมอบรมทางวิชาการ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุจุดหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ ก่อสวัสดิพาณิชย์ (2535, น. 83) กล่าวว่า งานวิชาการมีขอบข่ายครอบคลุมงานด้านหลักสูตร และการเรียนการสอน ตั้งแต่การวางแผนเกี่ยวกับงานวิชาการ การจัดดำเนินงาน เกี่ยวกับการเรียนการสอน การจัดบริการการสอน ตลอดจนการวัด และประเมินผล รวมทั้งติดตามผล และสื่อการสอนรวมไปถึงการพัฒนาผู้สอน ตลอดจนการดำเนินการของโรงเรียนจะต้องเป็นไปตามหลักสูตร และระเบียบพิธีการของการเรียนการสอน จำเป็นที่จะต้องเปลี่ยนแปลงหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมทุกระยะ ด้วยการจัดเนื้อหาวิชาให้ทันสมัย บางครั้งก็มีการเพิ่มวิชาใหม่ ๆ เข้าไปด้วยผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียนอย่างแท้จริงนั้น เกิดจากการเรียนการสอน เมื่อหลักสูตรเปลี่ยนก็จำเป็นต้องอบรมครูตามไปด้วย เพราะการใช้หลักสูตรในโรงเรียนจะมีส่วนเกี่ยวข้องไปถึงการจัดตารางสอน การจัดชั้นเรียน วิธีสอน การใช้อุปกรณ์การสอนและการประเมินผลด้วย และสอดคล้องกับ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2544, น. 59) มองในด้านของงานสถานศึกษา การบริหารงานวิชาการ ได้แก่ งานควบคุมดูแลหลักสูตรการสอน อุปกรณ์การสอน การจัดการเรียน คู่มือครู การจัดชั้นเรียน การจัดครูเข้าสอน การปรับปรุงการเรียนการสอน การศึกษาวิจัย

การประเมินมาตรฐานสถานศึกษาเพื่อปรับปรุงคุณภาพ และประสิทธิภาพสถานศึกษา จะเห็นได้ว่างานวิชาการเป็นงานที่มีขอบข่ายครอบคลุมหลายด้าน อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ส่งเสริมให้เกิดประสิทธิภาพแก่ผู้เรียนทุกด้าน ซึ่งสามารถสรุปขอบเขตของงานวิชาการได้ดังนี้ งานการจัดหลักสูตร งานการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน งานการใช้วิธีการสอนและการใช้สื่อการเรียนการสอน งานการวัดผลการเรียนการสอน และการนิเทศการสอน ดังนั้นงานวิชาการจึงเป็นหัวใจหลักของโรงเรียนที่ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีความรู้ความเข้าใจในบริบทการบริหาร เพราะเป็นหน้าที่หลักของโรงเรียน โรงเรียนจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับงานวิชาการของโรงเรียนที่จะสร้างนักเรียนให้มีคุณภาพมีความรู้ มีจริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่ต้องการ เพื่อนำไปใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมต่อไปได้เป็นอย่างดี

2. ความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ที่น้อยที่สุดในด้านการบริหารจัดการ คือ ริเริ่มการจัดโครงการใหม่ๆ เพื่อให้ตรง กับความต้องการของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน คือ ผู้อำนวยความสะดวก การเป็นผู้นำ และสนับสนุน เป็นผู้นำนวัตกรรมเข้าสู่โรงเรียนและเป็น ผู้ผลักดันการปฏิรูปการศึกษาให้ก้าวหน้า ผู้บริหารมักเป็นผู้ริเริ่มบุกเบิก ในการพัฒนาตามพันธกิจ ของโรงเรียน และการมอบหมายงาน ให้บุคลากรในโรงเรียน เช่น การเลือกวัสดุ การบริหารงบประมาณ กำหนดการพัฒนาบุคลากร ผู้บริหารยังมีบทบาทในการทำให้ครูมีส่วนร่วมและรับผิดชอบโครงการทั้งหมดของโรงเรียน แม้แต่บทบาทการส่งเสริมให้โรงเรียนจัดเวลาอาหารกลางวันสำหรับนักเรียนและบุคลากร จัดเวลาพักสำหรับครู เป็นต้น การบริหารจัดการเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของโรงเรียนที่มุ่งไปสู่ความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ตามเป้าหมายการบริหารที่เน้นในเรื่องของการจัดการที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย และการนำนโยบายไปปฏิบัติซึ่งมักจะใช้กับการบริหารงาน สอดคล้องกับ ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ (2545, น. 43) ได้ให้ความหมายการจัดการ คือ กระบวนการนำทรัพยากรการบริหารมาใช้ให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามขั้นตอนการบริหาร คือการวางแผน การจัดการองค์การ การนำ และการควบคุม สอดคล้องกับ ชาลชัย อาจิมสมาจาร (2541, น. 39) การบริหาร หมายถึง ความพยายามที่จะสั่ง แนะ และผสมผสานความพยายามของมนุษย์ ซึ่งมีจุดรวมที่มุ่งสู่จุดหมายปลายทาง หรือเป้าหมายบางอย่าง การบริหารเป็นกิจกรรมที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารในองค์กร ซึ่งมีหน้าที่สั่งการให้ความสะดวกในการทำงานของกลุ่มคนที่มีความประสงค์ ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนนอกจากการเป็นผู้นำทางวิชาการแล้ว บทบาทที่สำคัญยิ่งของผู้บริหารในการพัฒนาโรงเรียน คือ การบริหารจัดการโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เสริมสร้างและสนับสนุนบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอนและทรัพยากรที่มีในโรงเรียน มีการแบ่งงานกันทำตามลักษณะความสามารถของครูหรือบุคลากรทางการศึกษา และมีการช่วยเหลือกันซึ่งเป็นวัฒนธรรมกำกับความประพฤติของกลุ่มคนที่ทำงานอยู่ร่วมกัน เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีคุณภาพต่อไป จากผลการวิจัยที่พบว่าความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในด้านวิชาการนั้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะให้ผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ให้จัดโครงการส่งเสริมกิจกรรมวิชาการแก่ผู้บริหารโรงเรียน อันบังเกิดผลโดยตรงต่อคุณภาพผู้เรียน

รายการอ้างอิง

กัลยา วาณิชยปัญญา. (2551). การวิเคราะห์สถิติ สำหรับการบริหารและวิจัย. (พิมพ์ครั้งที่ 11).

กรุงเทพฯ: ภาควิชาสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ก่อ สวัสดิพานิชย์. (2535). รายงานการพัฒนาจริยธรรมในสังคมปัจจุบัน. กรุงเทพฯ : คณะกรรมการการศึกษา
แห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.

กิตติภักษ์ กนกธาดาสุกุล. (2546). การศึกษาลักษณะผู้บริหารมืออาชีพ ตามทัศนะของผู้บริหารและครู ในโรงเรียน
เครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา.

วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. ไม่ได้ตีพิมพ์. สถาบันราชภัฏนครราชสีมา.

ชาญชัย อาจิมสมาจาร. (2541). การบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพฯ.

ชุติมา เหล็กคำ (2548). ความเป็นผู้บริหารมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ยโสธร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. ไม่ได้ตีพิมพ์.

มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ถวัลย์ หงษ์ไทย. (2546) การศึกษาสภาพและความต้องการพัฒนาความเป็นผู้บริหารมืออาชีพของ ผู้บริหาร
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. ไม่ได้ตีพิมพ์.

สถาบันราชภัฏนครราชสีมา.

เทื้อน ทองแก้ว (2549). คุณลักษณะผู้บริหารมืออาชีพ. ค้นเมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2554 จาก <http://www.google.co.th>

ธีรรัตน์ กิจจารักษ์. (2542). คุณธรรมสำหรับผู้บริหารคณะครูศาสตร์. เพชรบูรณ์ : สถาบันราชภัฏเพชรบูรณ์.

ธรรมบุญ เฟื่องทอง. (2549). วิวัฒนาการและโครงสร้างเกี่ยวกับสังคม. ค้นเมื่อ 7 กุมภาพันธ์ 2554, จาก <http://www.edtechno.com/th/files/social/0002.doc>.

ธีรภูมิ เอกะกุล. (2546) ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. อุบลราชธานี:

สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี

ธีระ รุญเจริญ. (2547). ผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพศักยภาพเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : แอล.ที.เพรส. จำกัด.

ธีระ รุญเจริญ, ปราชญา กล้าผจญ, และสัมมนา ธนธัญ. การบริหารเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้.

(พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : แอล.ที.เพรส. จำกัด

ธีระ รุญเจริญ และวาสนา ศรีโพธิ์โรจน์. (2554) กลยุทธ์การพัฒนาความเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : ช่างฟ้า.

ปาริฉัตร ศังขอนันทน์. (2548). องค์การอัจฉริยะ องค์การแห่งการเรียนรู้. ค้นเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2554, จาก

http://www.dss.go.th/dssweb/st_articles.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2544). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.

มารศรี จันทศรี. (2540). การศึกษาจริยธรรมของครูและนักเรียนประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารธุรกิจ.

ไม่ได้ตีพิมพ์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

รุ่ง แก้วแดง. (2547). ผู้บริหาร (การศึกษา) มืออาชีพ. กรุงเทพฯ : แอล. ที. เพรส. จำกัด.

ลำดวน เกษตรสุนทร. (2546). ทัศนคติทางจริยธรรมของนิสิต นักศึกษา ระดับอุดมศึกษาจังหวัดสตูล. วิทยานิพนธ์

ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. ไม่ได้ตีพิมพ์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- วิเศษ ภูมิวิชัย. (2552). **องค์ประกอบที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพผลสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. วิทยานิพนธ์ ปริญญาดุขฎฐบัณฑิต. ไม่ได้ตีพิมพ์. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- วิเศษศักดิ์ โคตรอาษา. (2542). **ระบบสารสนเทศ**. ค้นเมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2555, จาก http://tsl.tsu.ac.th/file.php/1/courseware/aa_2/lesson2-1.htm.
- วีระศักดิ์ จิโนรัตน์. (2556, มกราคม – มิถุนายน). **โมเดลภาวะผู้นำ**. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2545). **องค์การและการจัดการ**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์พัฒนา
- สายทรัพย์ จ้าวทอง. และสกุลรัตน์ กมฺุทมาศ. (2554, กรกฎาคม – ธันวาคม). การบริหารการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น. 8, 74 – 79.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคณะ. (2543). **ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพผู้บริหาร**. (รายงานการวิจัย) กรุงเทพมหานคร : ภาพพิมพ์.
- อนุชา กองพ่วง. (2550). **การพัฒนาแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความเป็นผู้บริหารมืออาชีพในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**. วิทยานิพนธ์ ปริญญาดุขฎฐบัณฑิต. ไม่ได้ตีพิมพ์. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- Hoy, W. K., & Miskel, C. G. (1991). **Educational administration : theory, research, and practice (4th ed.)**. New York: McGraw-Hill.
- Krejcie, R.V., & Morgan, D.W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 608-610

